No. 1859 | Zaterdag 23 Augustus 1919. | 36ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
St. Elizabeths-gasthuis.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Hoedenstroo.

I.

Meer dan talrijk zijn in den laatsten tijd weer de klachten over het hoedenstroo dat hier van Maracaibo wordt ingevoerd.

De algemeene klacht is, dat het stroo *slecht* is en *duur* en dat de hoeveelheid die hier binnenkomt, *veel te gering* is.

Wat de reden is, dat de *kwaliteit* zoo slecht en de *kwantiteit* zoo *gering* is, kan hier moeielijk achterhaald worden. De gewone nonchalance en slordigheid van het werkvolk, dat het oogsten en bewerken van het stroo voor zijn rekening heeft, zal hier wel weer een groote rol spelen. Misschien dat tegenwoordig nog andere factoren hierbij in het spel zijn. Sinds het achterland van Maracaibo zich steeds meer en meer ontsluit voor den exporthandel; nu daar ook petroleumbronnen zijn aangeboord en te San Lorenzo reeds een petroleum-raffinaderij in exploitatie is; nu daar groote suiker-centralen zijn opgericht en de koffieprijzen zoo enorm gestegen, ligt het vermoeden wel voor de hand, dat de arme arbeidersbevolking aldaar hoe langer zoo meer de schrale verdienste bij den oogst en bereiding van het hoedenstroo voor een beter gewin gaat omwisselen.

[illegible] gevaar voor onze hoedenindustrie van den kant van Maracaibo steeds in den vorm van een of andere revolutie, die daar kon uitbreken, waardoor het vrije ruilverkeer met onze kolonie kon worden stop gezet of die een uitvoerverbod op het vlechtstroo kon uitlokken. Dat schrikbeeld van een revolutie is thans geheel op den achtergrond gedrongen in de tegenwoordige periode van ongekenden bloei en voorspoed, waarin zich Venezuela nu verheugt en het huidig bestuur van deze republiek vaster in het zadel zit dan ooit te voren.

Als derde klacht moeten wij nog noemen de *duurte* van het stroo. Afgezien nog van de prijsverhooging van het vlechtmateriaal in Maracaibo, is hier in den groothandel op Curaçao de prijs gestegen nog om een andere oorzaak. Sinds eenigen tijd is het Gouvernement van Venezuela begonnen in Maracaibo een uitvoerrecht op het hoedenstroo te heffen ten bedrage van één bolivar (o.50 fl.) per baal, terwijl tevens de vaartuigen, die het materiaal hier aanbrengen, de vrachtprijzen met fl 0.50 per baal hebben opgeslagen. Zonder dat dus de kwaliteit iets verbeterd is, ja terwijl deze veel slechter is geworden, is de prijs van het stroo per baal dus minstens een gulden in prijs gestegen.

De moeielijkheden, die onze hoedenindustrie thans bedreigen, zijn veel ernstiger dan de meeste menschen willen inzien.

Het vroeger gevaar van een revolutie, die den uitvoer van stroo kon stop zetten, was in ieder geval slechts van tijdelijken aard.

Het tegenwoordig gevaar dreigt er een te worden van *blijvenden* aard. Mocht deze veronderstelling werkelijkheid worden, dan is onze industrie ten doode opgeschreven.

Er is dus volop reden, om dezen toestand goed onder de oogen te zien en voor het zoover komt, tijdig voorzorgsmaatregelen te nemen.

Misschien dat nadere besprekingen omtrent mogelijke verbetering in den uitvoer van stroo van Maracaibo eenig succès kunnen hebben. Doch ieder die eenigszins op de hoogte van de werkelijke toestanden aldaar is, zal wel zeer sceptisch daartegenover gestemd blijven.

Om die reden dan ook hebben wij sinds jaren al onze hoop op Suriname gericht.

Na langdurige onderhandelingen bleek Suriname eindelijk geneigd hare zusterkolonie te helpen. In het jaar 1907 werden de eerste zaden van de *Carludovica palmata*, de palm, die het hoedenstroo produceert, van Jamaica, en het jaar daarop ook van Maracaibo ontvangen en in den Cultuurtuin te Paramaribo uitgezaaid. In 1912 waren deze plantjes zoover opgeschoten, dat zij konden verdeeld (gescheurd) worden, zoodat van elke moederplant (stoel) ongeveer een 30 tal kleinere planten konden verkregen worden.

In het jaarverslag van het Departement van Landbouw in Suriname over 1915 luidde het: „De *Carludovico*-aanplant bestaat thans uit 1277 groote pollen, waarvan in 1915 voor de verschillende vlechtinrichtingen te Paramaribo 4300 tongen werden gesneden.

Voor rekening van één der vlechtscholen werd bovendien een aanplant aangelegd van ± 2 akkers, in het bosch achter den Cultuurtuin waarop 1000 twee-jarige planten werden uitgezet. De plant laat zich vermenigvuldigen door zaad en scheuren.

Daar voor scheuren alléén de oudere planten gebruikt kunnen worden, maar deze dan minstens één jaar geen stroo kunnen leveren, zijn wij aangewezen op zaaien, wat zeer langzaam gaat, omdat planten, opgekweekt uit zaad, (onder normale omstandigheden) minstens 4 jaar noodig hebben om bruikbaar stroo te kunnen leveren. Het opkweeken van de pas ontkiemde planten vereischt bovendien veel zorg. In 1915 werd al het verkregen zaad uitgezaaid waardoor wij thans over ± 4000 jonge planten beschikken.

In het bijzonder voor de vlechtindustrie te Curaçao wordt al het mogelijke gedaan om zoo spoedig mogelijk veel planten te verkrijgen."

Het jongste Verslag over 1918 meldde: „In 1916 werden van dezen aanplant (der Carludovica) 12,130 tongen geleverd aan de vlechtinrichtingen te Paramaribo; in 1917: 13,990 tongen; terwijl in 1918 het aantal geleverde tongen 22,125 bedroeg.

De beide vlechtinrichtingen te Paramaribo ontvingen te zamen 2407 plantsoenen om op eigen terreinen uit te planten, waarvan de R. K. vlechtschool 1251.

Ook aan de vlechtschool te Nieuw-Nickerie werden 150 planten verstrekt. Voor het verkrijgen van bovengenoemd plantmateriaal werden de oudste planten in den cultuurtuin gescheurd. Van groote planten werden door het scheuren 20 tot 25 nieuwe planten verkregen, terwijl stukjes van den stengelknol, die bij het scheuren vrijkomen, opnieuw werden uitgeplant en waarvan sterke planten worden verkregen. Uit zaad werden ± 5000 planten opgekweekt, waarvan de meeste thans geschikt zijn voor het uitplanten."

Zooals men uit deze jaarverslagen kan opmaken, is er vooruitgang te bespeuren. Een andere vraag is, of deze vooruitgang voldoende is en geëvenredigd aan de behoeften. En dan antwoorden wij: Volstrekt niet. Hij is beslist onvoldoende in aanmerking genomen wat Curaçao en zelfs wat Suriname alléén noodig heeft.

Het zal zoowat een 6 of 7 jaar geleden zijn, dat men in Suriname het plan opvatte, ook daar de vlechtindustrie in te voeren. Velen zagen daarin een gevaarlijke concurrentie voor onze kolonie. Wij voor ons deelden die vrees niet en ook nu nog niet. Concurrentie is het zeker, doch geen die ons zal dooddrukken, zoolang wij zelf over voldoend vlechtmateriaal kunnen beschikken. Te zamen met Suriname zullen wij wel nooit in staat zijn, zelfs de bevolking van de Vereenigde Staten van voldoend aantal hoeden te voorzien. Dus laten wij die vrees maar aan kant zetten.

In ons eigen belang was er reden te over om de invoering der vlechtindustrie dáártoe te juichen en aan te moedigen. Een kolonie gelijk Suriname, die leeft van den grooten landbouw, waar cacao, suiker, koffie, balata enz. enz. de gewone export-artikelen zijn, kan onmogelijk belangstelling voelen voor de cultuur van een palm, die stroo levert, om de eenvoudige reden, dat daarmede slechts uiterst schrale verdiensten te maken zijn. Alléén dan wanneer de eigen bevolking voor zijn eigen industrie dat stroo absoluut noodig heeft, bestaat er een gezond motief voor die belangstelling.

Curaçao heeft Suriname geholpen door het zijn vlechtsters te leveren, en een deel van zijn kennis en ervaring te leeren. Het is nu de beurt aan Suriname zijn belofte in te lossen en ook op eene edelmoedige wijze de zusterkolonie Curaçao te helpen door deze ruim van vlechtstroo te voorzien, in die mate dat wij geheel onafhankelijk worden van Maracaibo.

Maar zoover zijn wij bij lange na nog niet gevorderd. Het is een bittere teleurstelling en ontmoediging, dat wij na zooveel jaren nog steeds te vergeefs op de *eerste* hulp van Suriname uitzien.

Nog erger. Nog steeds voorziet Curaçao haar zusterkolonie Suriname van stroo, om haar eigen tekort te dekken. Wij zijn dus nu zoover gevorderd, dat wij juist het omgekeerde bereikt hebben van hetgeen de opzet was.

(*Wordt vervolgd*)

Paginas historicas.

Een polemiek.

In het plaatselijk dagblad *Boletin Comercial* verscheen deze week in het nummer van 18 Augustus een artikel, getiteld: **Paginas historicas.**

Hambre en Curazao despues del sitio impuesto por el Comandante Ingles J. Bligh en Febrero de 1804, hetgeen vertaald luidt: *Hongersnood op Curaçao na het beleg door den Engelschen Commandant J. Bligh in Februari 1804.*

Dit artikel, onderteekend door V., interesseerde mij buitenmate.

Bij het doorvorschen van het archief onzer kolonie vond ik indertijd een schat van bijzonderheden omtrent de jaren 1803 en 1804, door geen enkele geschiedschrijver onzer kolonie vermeld. Ik verzamelde deze tot een uitvoerig geschiedkundig verhaal, bewerkt naar deze officieele nog niet uitgegeven archivalia en publiceerde dit als feuilleton onder:

Losse Grepen uit Curaçao's verleden.

Curaçao in 1803 — 1804 in de *Amigoe di Curaçao* van het jaar 1904. Later werd dit verhaal opnieuw aangevuld en gepubliceerd in het Tijdschrift ONZE EEUW in 1908 en afzonderlijk als *Overdruk* uitgegeven.

Mijn allereerste gedachte was bij het lezen van den titel **Paginas historicas** in het *Boletin-Comercial* nieuwe bijzonderheden te vinden, doch hoe groot was mijn ontnuchtering toen ik bij het lezen gewaar werd, niet alleen dat geen enkele *nieuwe* bijzonderheid voor den dag kwam, doch dat het geheel, niet anders was dan een *letterlijke* vertaling (hier en daar wat ingekort) van de bladz 72 tot 83 van bovengenoemd geschiedverhaal van mijn hand, zonder vermelding van auteur of bron of iets van dien aard.

Over dergelijk plagiaat ten hoogste verwonderd, richtte ik aan de Redactie het volgend schrijven, dat tegen mijn bedoeling in, zooals later bleek door een misverstand, door de Redactie in het nummer van Boletin Comercial van 20 Aug gepubliceerd werd, reden waarom ik het hier uit het Spaansch vertaald laat volgen.

Curaçao 18 Aug. 1919

Aan den Redacteur
van El Boletin Comercial.

WelEd. Heer.

In het nummer van heden van *El Boletin Com.* las ik het artikel van uw medewerker:

Paginas historicas: Hambre en Curazao en Febrero 1804.

In 1903 publiceerde de ondergeteekende in de *Amigoe di Curaçao* een reeks artikelen: getiteld: *Curaçao in 1803—1804* door P. A. EUWENS, welke artikelen later in 1908 afzonderlijk in boekvorm werden uitgegeven onder denzelfden titel. Welnu op bladz. 72 daarvan begint Hoofdstuk IV. getiteld: *De Hongersnood op Curaçao na het Beleg van Februari 1804.* Als U die bladzijden tot aan het einde pag 83 doorleest, zal ZEd *alle passages* uit het artikel *Paginas Historicas* van het *Bol. Com.* van heden, daaruit *letterlijk vertaald* terugvinden.

Gelieve de goedheid te hebben aan uwen, mij geheel onbekenden, medewerker V. mede te deelen, dat dergelijk plagiaat, zoo 't niet in strijd is met de Hollandsche auteurswet, dan toch zeker de beleefdheid zou vorderen bij het publiceeren van dergelijke artikelen den naam van den auteur en de bron op te geven, waaruit dat artikel geput is, te meer nog daar ik de eerste en de eenige ben, die deze bijzon- [illegible] op Curaçao in 1804 in de Archieven onzer Kolonie gevonden en later gepubliceerd heb.

Met beleefde hoogachting
UEds. dw. dr.
P. A. EUWENS.

Hierop antwoordde de Heer V. als volgt:

Curazao 20 de Agosto de 1919.

Rev. Sr. P. A. EUWENS.

Pte.

Era necesario en este tiempo de escasez i en que muchas personas tratan de hacer una ganancia inmoderada en sus negocios de comestibles, publicar algo que tuviese relación con el castigo para con los acaparadores.

Para el efecto se ha consultado varios libros i documentos i tambien lo que Vd. tuvo a bien copiar de los Archivos del Gobierno.

Nadie considera a Vd. como autor de tales escritos; la parte que ha tenido Vd. en ellos es el tiempo empleado para copiarlos.

No comprendo la razón de hablar Vd. de *sus escritos*, puesto que ni los bandos ni la parte histórica son concepciones suyas; en esta última, *que Vd. copió íntegramente*, tuve yo la delicadeza de no mencionar nombres propios, ni hechos duramente calificados, para no herir susceptibilidades.

Su pretension es mui pueril. Los Archivos son documentos públicos que cada quien puede consultar, i nadie cree que sea Vd. la *única persona* que ha logrado consultarlos.

La prensa toda publica muchas veces artículos i no menciona la fuente de donde han sido tomados. Si se considera como plagio todo artículo en que no se menciona la fuente, entonces se debe considerar como tal a muchos que publica Vd. en el *Amigoe di Curaçao.*

S. S.
V.

Op deze repliek van V. antwoordde ik den Directeur van het Boletin Comercial het volgende:

Curaçao, 21 Augustus,

Aan den Redacteur

v. h. *Boletin Comercial*

Wel Edele Heer

Met eenige verwondering zag ik mijn brief, dien ik naar aanleiding van de **Paginás Historicas**. *Hambre en Curaçao en 1804* naar U Ed. zond, in het Boletin-Comerciál van heden afgedrukt.

Daar uw anonieme medewerker V. mij volstrekt onbekend is, zond ik dezen brief aan uwe Redactie met verzoek uw medewerker van den inhoud er van in kennis te stellen.

Mijn brief droeg een privaat karakter en het was geenszins mijn bedoeling deze voor publicatie te bestemmen, noch de lezers als rechters in deze zaak te betrekken.

Nu dit evenwel geheel tegen mijn zin toch geschied is, ben ik genoodzaakt het schrijven van V. eenigzins uitvoerig te beantwoorden, en heeft dit een veel grooteren omvang gekregen dan ik eerst verwacht had; zoodat U Ed om die reden wellicht bezwaar zou maken het in uw blad op te nemen.

Maar bovendien, daar uw medewerker als vertaler dezer *Paginas Historicas* natuurlijk Hollandsch verstaat en in zijn slotalinea daarbij zich nog aandient als een getrouw lezer van den *Amigoe di Curaçao*, is er geen enkele reden deze polemiek in het Spaansch voort te zetten en vertrouw ik dat er noch van uw kant noch van dien van uw medewerker eenig bezwaar zal bestaan, zoo ik mijn antwoord op den brief van V. plaats in den *Amigoe di Curaçao* van a.s. Zaterdag.

Met beleefden dank

Uw dw. dn.

P. A. Euwens.

Om dit artikel niet noodeloos uit te stellen, deel ik hier eenvoudig mede dat ik op dezen laatsten briefeen zeer heusch schrijven ontving van den Wel EdHeer Miguel Bethencourt, directeur van het *Boletin Comercial*, mij berichtend dat louter door een misverstand dezen brief in het B. C. gepubliceerd was. Overigens ging Z.E.D. volkomen accoord met de boven opgenoemde motieven, om mijn uitvoerig antwoord in het Hollandsch in den Amigoe di Curaçao te plaatsen.

Aan den Heer V.

Medewerker v. h. Boletin Comercial.

Veroorloof mij UEd op uw brief gepubliceerd in El Boletin Comercial van antwoord te dienen om UEd. op eenige onjuistheden daarin voorkomende opmerkzaam te maken.

U zegt:

„Para el efecto se ha consultado varias libros y documentos y tambien lo que Ud tuvo a bien copiar de los Archivos del Gobierno."

Het is mogelijk, dat UEd verschillende boeken en documenten geconsulteerd heeft, doch UEd. zou mij een grooten dienst bewijzen te vermelden in welken geschiedschrijver van Curaçao U zelfs de geringste dezer bijzonderheden, vermeld in *Paginas Historicas*, heeft gevonden. Geen enkele der geschiedschrijvers, spreekt over het beleg van commandant Bligh méér dan 15 tot 25 regels, waarin zij allen *Bosch* naschrijven, die nauwelijks meer dan het feit van het beleg vermeldt, maar geen enkele bijzonderheid van den hongersnood, zelfs het woord van hongersnood, niet eens noemt.

Al deze geschiedschrijvers kunnen dus hier in deze aangelegenheid geheel buiten beschouwing blijven, te meer nog dewijl het overduidelijk blijkt, dat zij bij het schrijven van hun geschiedenis geen van allen de Archieven onzer Kolonie geraadpleegd hebben, dikwijls in flagrante tegenspraak met deze officieele documenten sommige feiten vermeld hebben, zooals de Heer Hamelberg in zijn geschiedwerk: *De Nederlanders op de West Indische Eilanden* meermalen *evident* bewijst en ik zelf in *Curaçao in 1803 en 1804* o. a. op bladz. 35 tot 41 eveneens uitvoerig heb aangetoond.

Ook in het volgende dwaalt U.

U zegt:

„Nadie considera Vd. enz.

Volgens Uw opinie zou dus mijn verhaal *Curaçao 1803 — 1804*, niets anders zijn dan een soort *Plakkaatboek* m. a. w. een lijst van dwangmaatregelen strafbepalingen door het Gouvert. van 1803—1804 uitgevaardigd. Doch zelfs in dat geval zou U nog onjuist oordeelen, dat mijn eenige verdienste bestaat in den tijd die besteed werd om die stukken te copieeren, omdat ook dan nog de verdienste blijft bestaan, stukken, die absoluut onbekend waren en waarvan niemand het bestaan vermoedde, het eerst ontdekt en gepubliceerd te hebben. U zelf zou onmogelijk die interessante *Paginas Históricas* in het *Boletin Comercial* van 18 Aug. hebben kunnen plaatsen, zonder de hulp van mijn verhaal: *Curaçao in 1803 en 1804.* Wel een bewijs dat indirect U zelf erkent, dat het wel degelijk een geschrift van mijn hand is, niettegenstaande U beweert dat: Nadie considera à Ud. como autor de tales escritos, Dat niemand u erkent voor den schrijver van die stukken.

Doch er is meer: Het geschiedverhaal *Curaçao in 1803 en 1804* heeft allerminst het karacter van een *Plakkaat boek* .d. i. een lijst van dwangmaatregelen en strafbepalingen van het Gouvernement. Weliswaar, komen er verschillende van dergelijke bepalingen in voor. Dat bewuste geschrift, is een beredeneerd geschiedkundig doorloopend verhaal, waarin onderling verband gebracht is tusschen verschillende feiten en gebeurtenissen tusschen maatregelen en strafbepalingen van het Gouvernement, waarin ook eenige historische onjuistheden van andere schrijvers worden verbeterd. Bovendien heb ik op elke bladz. de bronnen geciteerd, waaruit het verhaal geput werd.

Het plagiaat door U in die *Paginas historicas* gepleegd, bestaat niet enkel hierin, dat U sommige dezer bevelschriften en strafbepalingen (bandos) van het Gouvernement van 1804 gecopiëerd hebt, doch ook het verhaal en het verband tusschen de twee officieele documenten (wat toch geheel mijn eigen werk is, en uit geen enkelen geschiedschrijver en ook niet uit de archieven kon afgeschreven worden,) *letterlijk* —. zij het ook ietwat verkort —, vertaald hebt.

Doch ik heb nog een anderen grief. U zegt: Tuvo yo la delicadeza de no mencionar etc. U beschouwt het dus als een soort kieschheid en een verdienste, dat U in deze documenten de namen van personen en alles wat eenigszins hard zou klinken, hebt weggelaten, om daardoor de *fijngevoeligheid*, (zóó zou U dat woord hier vertalen in het Hollandsch, ik noem het liever: *lichtgeraaktheid*) der lezers niet te kwetsen. Van zelf zullen de lezers dan wel de conclusie trekken, dat die schrijver P. A. Euwens die kieschheid ten eenemale mist. U toont daardoor wel eenigzins zonderlinge begrippen te hebben van de plichten van een geschiedschrijver. De Romeinsche geschiedschrijver *Cicero* leerde dat anders, toen hij hen op het hart drukte: [illegible] geschiedschrijver is, dat hij niets onwaars verhale en niets wat waar is, verzwijge." Die stelregel geldt na 2000 jaren ook nog evengoed in onze dagen. De bekende Rijks-archivaris Dr. Bakhuizen van den Brink althans leerde nog: „Het is de heilige taak der geschiedenis, alles te durven zeggen wat waar is."

Dergelijke *delicadeza* kieschheid om de namen van personen en wat minder aangenaam klinkt, in een zuiver historisch stuk eenvoudig weg te laten, maakt het schrijven van betrouwbare en onpartijdige geschiedenis tot een onmogelijkheid.

Onpartijdige geschiedenis schuwt het licht der openbaarheid niet. Onze tijdgenooten geven ons daarvan het voorbeeld. Onze Koningin stelde haar Koninklijk Familiearchief der Nassau's open en reeds de Protestant Groen van Prinsterer, Kabinets-secretaris van Koning Willem I, publiceerde reeds in een halve eeuw geleden *les Archives ou Correspondance inédite de la maison d'Orange-Nassau*, niettegenstaande in de 14 deelen heel veel voorkomt, wat een zeer ongunstig licht werpt op die stamvaders van ons tegenwoordig Vorstenhuis. Zoo deed ook Paus Leo XIII, die het geheim archief van het Vaticaan openstelde voor de geschiedschrijvers van alle landen, onverschillig of zij Katholiek of niet waren. Eerst op deze wijze wordt de mogelijkheid geschapen om zuiver betrouwbare en onpartijdige geschiedenis te schrijven, ook al wordt daardoor veel, wat voor deze of geene partij of persoon of familie minder aangenaam is, aan de publiciteit prijs gegeven. Dat moge een prikkel zijn voor het tegenwoordig geslacht, om hun leven zóó in te richten, dat hun daden later den toets der historische kritiek glansrijk kunnen doorstaan.

Nog een laatste vergissing begaat U door boudweg te beweren:

„Los archivos son documentos públicos, que cada quien puede consultar, i nadie cree que sea Ud. la *única persona* que ha logrado consultarlos."

Doch ik heb er niets tegen, ook hieromtrent U nader in te lichten.

De eenigen, die hier in het Koloniaal archief zijn werkzaam geweest, (die er eenvoudig een kijkje zijn komen nemen, tel ik niet mee) zijn de Heeren J. H. J. Hamelberg, Ed. S. Lansberg en (het is mischien wel wat onbescheiden mij zelf zoozeer op den voorgrond te plaatsen) ook de ondergeteekende. De Heer Hamelberg archivaris heeft de dubbele verdienste ten eerste al de archivalia, die overal verspreid waren in het tegenwoordig archiefgebouw bijeen gebracht en gesorteerd te hebben, tweedens ze ook doorvorscht en de vruchten van zijn onderzoek in zijn geschiedwerk, het eenig betrouwbare over onze Kolonie *De Nederlanders op de West-Indische Eilanden* en in tal van verspreide artikelen te hebben gepubliceerd. Doch deze geschiedenis van onze Kolonie loopt niet verder dan van 1634 tot aan 1791, het jaar der ontbinding der West-Indische Compagnie....

Zijn opvolger als archivaris de Heer Ed. S. Lansberg heeft ons archief, meer in overeenstemming met de nieuwere begrippen omtrent het archiefwezen, opnieuw geordend en een compleet register daarvan samengesteld.

Geschiedvorscher was de tegenwoordige functionaris niet; zeker heeft hij niets over de geschiedenis onzer Kolonië gepubliceerd.

Wat het punt in kwestie betreft, het tijdvak 1803 — 1804 der geschiedenis onzer kolonie, moet ik (al is het ook wat onbescheiden van mijn kant) ten stelligste handhaven, dat ik de eenige ben, die de volledige bekendheid van deze periode onzer geschiedenis uit de archieven onzer kolonie heb opgediept en in meergenoemd geschiedverhaal heb te boek gesteld.

En wanneer U dan durft beweren, dat: *cada quien puede consultar* (los archivos de la Colonia), dan moet ik ook dit weerspreken, omdat ik het tegendeel ondervonden heb, en alleen een toestemming van hoogerhand voor mij de deuren van het archiefgebouw ontsloot, welke officieële toestemming ik bij *ministerieël* schrijven van 20 Juli 1903 No. 386 ontving, waarbij mij vergund werd „om inzage en afschrift te mogen nemen van bescheiden, berustende in het Gouvernements archief van Curaçao, deze te publiceeren en ook die bescheiden tijdelijk onder berusting te mogen houden."

Nog sterker, wanneer U in den aanhef van uw brief zegt, dat gij, om iets te publiceeren uit den vroegeren tijd omtrent het opdrijven van prijzen der levensmiddelen, daarvoor de documenten geconsulteerd hebt, *kunt* gij die in dezen tijd *onmogelijk* in het Archief onzer Kolonie gevonden hebben", om de doodeenvoudige reden dat die stukken er nu niet meer zijn.

Het geheele archief onzer kolonie van het begin tot aan het jaar 1816 berust thans in het Rijks archief van den Haag. Het eerste gedeelte werd door de *oorlogsbodem* de *Holland* reeds het vorig jaar, het laatste gedeelte onlangs door de *Zeeland* meegenomen.

Aan de lezers het oordeel of mijn verweer niet ruim voldoende is geweest.

Ik zal UEd. de artikelen derauteurswet, en de strafbepalingen tegen het plegen van plagiaat maar verder besparen.

Uw d w. dr.

P. A. Euwens. O. P.

Koloniale Raad.

Vorordening van den.......... tot verklaring van de wenschelijkhdid om de definitieve koloniale huishoudelijk begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1919 te verhoogen.

Memorie van Toelichting.

Het komt ondergeteekende dringend noodig voor, Uwen Raad andermaal een wenschelijkheidsverordening aan te bieden. Het betreft het invoegen van een nieuw artikel. teneinde aan het bestuur der Roomsch-Katholieke scholen in de kolonie, de Roomsch-Katholieke Missie, voor het dienstjaar 1919 een buitengewone bijdrage te kunnen verleenen.

De uitgaven, die de R. K. Missie zich in 1919 reeds heeft getroost om het onderwijs beter te doen worden, gaan haar draagkracht te boven. Nieuwe leerkrachten zijn uitgezonden, eenige leerkrachten zijn met verlof naar Nederland vertrokken om nog dit jaar terug te keeren, andere zijn om gezondheidsredenen voor goed gerepatrieerd. Deze uitgaven konden niet over verschillende jaren verdeeld worden, omdat door de stagnatie in het scheepvaartverkeer gedurende de laatste oorlogsjaren uitzending van Fraters en Zusters voor de Missiescholen niet wel mogelijk was. In 1919 is zoodra de scheepvaart weer vrij werd, het tekort aan leerkrachten zoo spoedig mogelijk aangevuld, terwijl spoedig nog eenige verwacht worden. Dat de uitgaven zoo sterk toenamen, is een gevolg van de verhoogde passagetarieven en de hooge prijzen, die in Nederland voor uitrustingen betaald worden.

Het besfuur der Missiescholen heeft voorts een belangrijk bedrag uitgegeven voor aanvuling van leermiddelen en schoolbehoeften. Waar ook deze verbetering niet langer uitgesteld mocht worden — in de schoolverslagen was op het tekort aan leermiddelen gewezen —, zonder het onderwijs te schaden, uit de bijdrage voor scholenbouw enz. slechts hoogst onvoldoende gedurende de oorlogsjaren kon worden aangekocht, moesteen abnormaal hoog bedrag aan leermiddelen en schoolbehoeften worden uitgegeven. De stijging der prijzen van alle artikelen is aan dat bedrag niet vreemd.

Teneinde meer en betere leerkrachten uit de kolonie zelve te betrekken en daardoor het aantal kweekelingen in haar scholen geleidelijk te verminderen, hebben de Eerwaarde Zusters Franciscanessen op Curaçao een leergang ter opleiding voor de akte als onderwijzeres 4e. klasse (later hulponderwijzeres) geopend, waar thans een 14 tal kweekelingen onderwijs ontvangen. Deze zijn intern en kunnen zelve weinig bijdragen in de kosten voorvoeding enz, zoodat de kosten dezer opleiding door de R. K. Missie moeten worden gedragen.

Volgens door den Apostolisch Vicaris verstrekte opgaven bedragen de hierboven aangegeven buitengewone uitgaven voor 1919:

1. Overtocht en uitrusting van 14 nieuwe leerkrachten	f 15.400
2. Overtocht van 9 leerkrachten, die tijdelijk of voor goed naar Nederland terugkeerden	6.600
3. Buitengewone aankoop van leermiddelen en schoolbehoeften.	12.500
4. Opleiding van onderwijzeressen op Curaçao.	6.330
Te zamen	f. 40.830

Ondergeteekende acht het billijk, dat door het verleenen van een buitengewone bijdrage van f 40.000, uit de koloniale kas, de R. K. Missie gesteund wordt om met de verbetering van het onderwijs op haar scholen voort te gaan.

Willemstad, den 19n. Augustus 1919.

De Gouverneur van Curaçao,

O. L. HELFRICH.

Ingezonden.

Curaçao, 14 Augustus.

Aan de Redactie van de

„Amigoe di Curaçao,"

Alhier.

Geachte Redactie,

Veroorloof mij naar aanleiding van het entrefilet, voorkomende in Uw nummer van j. l. Zaterdag betreffende den pakketschoener „Lelia", het volgende in het midden te brengen.

U beweert, dat het schip „veel langzamer loopt dan elke andere bark". Is dit wel juist? Ik vertrouw, dat U die bewering zal laten varen als U weet, dat juist in de laatste weken toen verscheidene schepen, wegens den hevigen stroom en den zeer sterken wind niet naar Curaçao konden opvaren, de „Lelia" geregeld zijne reizen van Aruba naar Curaçao maakte in twee etmalen. Ter illustratie moge verwezen worden naar de schoeners „Lady", „Abeona", Clara" en „Reina", waarvan de twee eerstgenoemde reizen van Aruba naar Curaçao van 4 en van 6 etmalen makten. De twee andere zijn nog niet op Curaçao aangekomen; ze zijn reeds enkele keeren, na 2 of 3 dagen laveeren, wederom naar Aruba teruggekeerd en ze worden alhier terugverwacht al sedert een paar weken. Mij dunkt, dat het publiek tevreden mag zijn met de reizen van de „Lelia", te meer waar zij onder normale omstandigheden van Aruba naar Curaçao meermalen is overgekomen in ongeveer één etmaal. Ik heb juist het langste en lastigste traject aangehaald. Het schip doet beslist ook niet onder voor de meeste Bonairiaansche schepen.

„Een ander inconvenient is, dat hij „telkens in reparatie moet of den dienst staakt". Eind April heeft het schip één reis naar Aruba verzuimd, omdat er eenige koperen platen losraakten en het schip door zonder die platen te blijven varen, groot gevaar liep al het koper te verliezen, Eind Juni heeft er weer zoo'n geval zich voorgedaan, doch van minder belang en toen is het schip één dag later d. i. Dinsdag inplaats van Maandag, naar Aruba vertrokken. Wegens den hevigen stroom en de orkaanswinden eind Juni, moest het schip twee keeren, nadat het Aruba verlaten had, wederom naar de haven terugkeeren, om heel kleine averijen te herstellen. Kan men hier redelijkerwijs spreken van *telkens* in reparatie zijn of den dienst staken?

Ik verzoek U niet over het hoofd te zien, dat het schip juist in dien tijd ook enkele keeren laat is aangekomen, omdat het vertrek van Aruba vanwege het Gouvernement op Aruba één dag werd uitgesteld.

Verder zegt U, "deze week, bij terugkomst van Bonaire, kon hij de reis naar Aruba niet voortzetten, omdat eerst weer wat opgelapt moet worden". Van "wat oplappen" kan bezwaarlijk sprake zijn bij een in deze kolonie gebouwd schip van eventjes 3 jaar oud, (de bijlbrief is gedagteekend 9 Augustus 1916) met nieuw tuig en dito zeilen. Het schip heeft twee weken vrij moeten blijven om geverfd en van onderen schoon gemaakt te worden, waartoe er geen gelegenheid bestaat bij de drukke vaart, die "Lelia" onderhoudt. Van de gelegenheid is tevens gebruik gemaakt om eene kleine verbetering aan te brengen, waardoor het schip, naar het oordeel van deskundigen, voortaan nog sneller zal varen, hetgeen natuurlijk voor den dienst en voor het schip zelf voordeelig zal blijken.

Door eene plaats in te ruimen aan het bovenstaande zal U mij een genoegen doen. In de eerste plaats wensch ik den indruk weg te nemen als zou ik, als contractant met het Gouvernement voor het onderhouden van den passagiers-, mail-, en cargodienst, mijne verplichtingen niet naar behooren nakomen en ten tweede om te doen uitkomen, dat de „Lelia" heusch niet beschouwd mag worden als een der minderen onder de broeders.

Overigens deel ik Uw wensch, dat er spoedig, ten gerieve der passagiers, eene stoomvaartverbinding moge tot stand komen tusschen Curaçao, Aruba en Bonaire. Een „Manati" zal echter niet een geschikt schip blijken voor dien dienst. Maar „Manati" of welke andere stoomboot ook, moet, evenals de „Lelia", op gegeven tijdstippen den dienst staken, om in behoorlijken staat te kunnen worden onderhouden.

U dankend voor de verleende plaatsruimte, teeken ik mij met de meeste hoogachting,

Uw. dw. dr.

C. H. Jonckheer Wz.

Antwoord van de Redactie.

De Redactie schreef haar entrefilet naar aanleiding van verschillende klachten zoowel van personen op Curaçao, als ook van Bonaire en Aruba, o. a. van de correspondenten in *La Cruz* van die eilanden.

De Redactie verheugt zich over dezen brief van den contractant, omdat zóódoende *hoor* en *wederhoor* kan worden toegepast en de klagers zelven kunnen beoordeelen in hoeverre zij de maat zijn te buiten gegaan. Evenwel dit schrijven zelf bewijst reeds ruim voldoende, dat de *Lelia* sedert April zooveel keeren reeds in reparatie, althans buiten de vaart is geweest, dat wij het voor een nieuw schip van „*eventjes 3 jaar oud*" rijkelijk veel vinden.

Berichten uit de Kolonie.

Een diamanten Jubilé.

Maandag 25 Augustus viert de Congregatie der EE. Fraters van Tilburg het diamanten feest harer stichting.

Het was den 25 Augustus 1844, dat Z. D. H. Mgr. Johannes Zwijsen, te Tilburg de eerste grondslagen legde dezer nieuwe stichting, die in den loop der jaren hare vertakkingen ook zelfs over onze kolonie zou uitstrekken. Klein en nietig begonnen bestond deze Congregatie op ultimo December van 1918 uit 660 leden, verdeeld over 32 huizen, waarvan er 23 zich in Holland bevinden, 4 in Belgie, 2 op Curaçao, 1 op Bonaire, 1 op Aruba en 2 in Suriname.

De Fraters van Tilburg geven thans onderwijs aan 16,553 kinderen in 51 scholen, 4 weeshuizen, 3 Colleges, 4 kweekscholen, 2 instituten voor blinden en een voor doofstommen en een voor voor verlaten en verwaarloosde kinderen.

Op dezen 75sten jubeldag kan de Congregatie terugzien op een staat van dienst, die eerbied afdwingt.

Als wij ons alleen bepalen tot onze kolonie, waar de Congregatie thans bijna 33 jaren werkzaam is, zijn wij de tolk van velen, dat de Congregatie der EE. Fraters boven onzenlof verheven is, zoowel om het gehalte van het onderwijs alsook om de voorbeeldige toewijding, waarmede zij zich aan hun zware taak wijden. Dat klei-

ne monsterzaadje heeft zich ook in onze kolonie tot een krachtigen stam ontwikkeld, die langs alle zijden zijn takken uitstrekt en rijke vruchten voortbrengt reeds jaren lang zonder tal.

Onze hartelijke gelukwenschen aan de jubileerende Congregatie.

Zilveren Jubilé.

A. S. Dinsdag viert de Eerw. Zuster M. LEOCADIA verpleegster in Montecristo het zilveren jubilé harer professie. Van die 25 jaren bracht de Eerw. Zuster er reeds 18 jaar op Curaçao door. Onze hartelijke gelukwenschen!

Pastoor A. Kuypers.

Zaterdag II, is de Z.Eerw. Pater A. Kuipers met de *Maria Leoncita* van Aruba teruggekeerd en heeft Maandag het bestuur over zijn nieuwe parochie San Willebrordo aanvaard.

Inspectiereis.

De vorige week bezocht de Gouverneur de Sisalonderneming op de plantage Mont-Pleasant (Malpais).

Deze week Dinsdag werd de tocht voortgezet in het Oost district en de de plantages *Cas Coral, Jonkbloed* enz. bezocht.

Woensdag bezocht Z. Exc. de bankinstellingen te dezer stede: *de Spaar- en Beleenbank; Hypotheekbank*, de *Hollandsche Bank voor West-Indie*, *de Maduro's Bank* en de Cur. Handel Maatschappij.

— Gisteren heeft de Gouverneur de werven aan beide zijden der haven in oogenschouw genomen.

Regen.

Donderdag avond en ook in den nacht viel er een malsche regen, die veel heeft opgefrischt.

Schipbreuk.

De goulet *Virginea* die hier thuis behoort en 4 Augustus van hier vertrok, is den 9 Augustus in de nabijheid van Sto Domingo vergaan. Alle opvarenden zijn gered.

— Zondagavond strandde op ... bij *Poz chikitoe*, bijna ter zelfde plaats waar onlangs de *Vesla* van de Caribbean-line vastraakte, de Amerikaansche driemastschoener *Pelican* geladen met mais en hout. Gelukkig geraakte hij reeds den volgenden dag weer vlot, zoodat hij zijn reis weer verder kon voortzetten.

— Ongelukkiger ... het ... met het oude Amerikaansche jacht, de *Mario*, eigendom van den Heer A. Lacle, Aruba.

Dit ... van Aruba naar Barbados vertrokken met een lading mest. In de buurt van het eiland Dominica kreeg het schip lek, zoodat het water maakte en men met voortdurend pompen het boven water kon houden. Toen op zoek naar een veilige haven, hebben zij zich met de stroom en den wind laten afdrijven tot den 11den Augustus ten 4 uur 's middags bij de Roques-eilanden de bemanning, bestaande uit 10 personen, in twee sloepen het schip gedwongen was te verlaten. Dinsdag 12 Aug voeren zij langs het eiland Orchila en kwamen Zaterdags den 16 Aug. op Bonaire aan. Gedurende al die dagen hadden zij niets anders voor voeding dan suiker en water.

Maandagmorgen vertrok de bemanning van de *Mario* met ... van Bonaire naar Curaçao, om van hier ... een scheepsgelegenheid te zoeken naar Aruba.

Eindelijk.

Dezer dagen zijn de eerste twee balen sisalvezel, door de plantage *Mont Pleasant* afgeleverd, in de stad ter verscheping aangekomen.

Minister Idenburg.

Een telegram deze week door den Gouverneur ontvangen, meldt dat Minister IDENBURG voor genomen tijd (wegens ...) ... vertrokken is en dat de Minister-President *Ruys de Beerenbroeck*, tijdelijk met het bestuur van het Ministerie van Koloniën belast is.

Officieele berichten.

De Gouverneur heeft bepaald, dat, met inachtneming der daaromtrent overigens bestaande voorschriften, de verjaardag van Hare Majesteit de Koningin, die dit jaar op Zondag valt, op den 1sten September a.s. op de gebruikelijke wijze zal worden gevierd:

... bij zonsopgang de vlaggen op de forten van dit eiland, op de openbare gebouwen en op de gouvernementsvaartuigen, welke binnen deze haven liggen, zullen worden geheschen, en dat zij met zonsondergang zullen worden nedergehaald.

... de Gouverneur des voormiddags 9 uur 45 min. audientie zal verleenen ten Gouvernementshuize.

—Tot bouwmeester de Inspectie van het onderwijs alhier is benoemd Anton V. Argus.

De adjunct-commies B. P. P. Schrils, werkzaam ter Administratie van financien, is ter beschikking gesteld van den Voorzitter van de commissie voor de voedselvoorziening; en de tijd. klerk O. W. Gravenhorst Brouwer, werkzaam ten ontvangerskantore, overgeplaatst naar de Adminstratie van financien.

Aan den heer H. J. T. Boomgaart is op zijn verzoek eervol ontslag verleend als plaatsvervangend lid van het Hof van Justitie in de kolonie Curaçao, onder dankbetuiging voor de door hem in dat ambt bewezen diensten, en de heer B. E. van der Veen Zeppenfeldt is als zoodanig benoemd.

De heer G. J. Ferguson is door de Kamer van Koophandel en Nijverheid alhier gekozen tot Secretaris-penningmeester dier Kamer.

De vastgestelde quarantaine tegen Coro en omstreken is opgeheven.

De kommies-verificateur G. van Kampen is tijdelijk belast met de betrekking van buitengewonen deurwaarder der belastingen alhier.

Het berekenen van den Paaschdatum.

Hoewel Paschen behoort tot de zoogenaamd veranderlijke feestdagen, bestaat er niettemin een sleutel om voor elk willekeurig jaar den juisten Paaschdatum te bepalen:

Deel het jaartal door 19 en noem de rest der deeling a.

Deel het jaartal door 4 en noem de rest der deeling b.

Deel het jaartal door 7 en noem de rest der deeling c.

Deel 19 maal a + 24 door 30 en noem de rest der deeling d.

Deel 2 b + 4c + 6 d +5 door 7 en noem de rest der deeling e.

Dan valt Paschen op 22 + d + e Maart of op d + e — 9 April.

Voorbeeld voor 1919:

1919 : 19 = 101, rest 0 (a)
1919 : 4 = 479 rest 3 (b)
1919 : 7 = 274 rest 1 (c)
19 × a + 24 = 19 × 0 + 24 = 24.
24 : 30 = 0 rest 24 (d)
2 b + 4 c + 6 d + 5 = 6 + 4 + 144 + 5 = 159
159 : 7 = 22, rest 5 (e)
22 + 24 + 5 Maart = 51 Maart of op 24 + 5 — 9 = 20 April.

VREDE.

Wie mocht meenen, dat het Bolsjewikisme voor goed heeft afgedaan, wanneer hij president Wilson hoort verklaren, bevreesd te zijn voor een verspreiding van dien baccil in Amerika, terwijl hij tevens den Senaat op het gevaar opmerkzaam maakte, dat de controle over geheel Siberië in handen der Russische revolutionairen zal komen. In Londen ontdekte de politie in de Amsterdamstraat een wijdvertakte bende, in het bezit van wapenen en ammunitie, wier doel het was de Engelsche hoofdstad in de macht der Sovjets te spelen, terwijl in Duitschland de ontevredenheid over het vredesverdrag de rijen der Spartacisten nog versterkt. De Polen trekken met een groot leger op tegen de Russische Bolsjewiki en volgens hun eigen getuigenis geschiedt dit met succes tot groot genoegen der bewoners der steden en van het platteland.

In Hongarije, waar Bela Kun weer haast vergeten is, herstelt zich de toestand een weinig. Er is thans een nieuw coalitieministerie gevormd en Aartshertog Joseph heeft te kennen gegeven, dat hij zich binnenkort zal terugtrekken. De regentschap werd dan ook te groot en de Hooge Raad te Parijs ontving legio verzoekschriften uit alle deelen der vroegere monarchie om geen Habsburger meer tot den troon toe te laten. Vooral de Czecho-Slowakken en de Jugo-Slavonen roeren zich duchtig, hierin gesteund door de Amerikaansche delegatie te Parijs, aan wier hoofd Mr. Polk staat, de plaatsvervanger van Wilson. Doch nu duikt er een bericht op, dat de Entente van zins is aan prins Otto, zoon van Frans Karl (ook 'n Habsburger dus) de kroon aan te bieden. Dit plan zou door de clericalen, christenpartijen en socialisten worden toegejuicht.

Nu Roemenië aan de eischen der geallieerden heeft moeten toegeven, niet zonder dat het Amerika voor de voeten wierp Turkije, den „vijand" te beschermen en den „eigen vriend" in den hoek te schoppen, is de Entente in Hongarije heer en meester. Men zal nu een vredestractaat met dit land uitwerken, mits de orde behouden blijft en de algeheele ontwapening eerst geschied is; de voedselvoorziening zal dan vanzelf volgen.

Nog is het verdrag met Oostenrijk niet geteekend. De Hooge Raad te Parijs heeft aan de Regeering te Weenen verzocht den naam Duitsch-Oostenrijk te laten vervallen en voortaan alleen te spreken over de Oostenrijksche Republiek. „Ad captandam" zal men wellicht aan dit verlangen voldoen en geen strijd over den naam uitlokken; de gevoelens van saamhoorigheid sterven daarmee niet uit.

Bulgarije begint thans ook aan zijn nota's; 't hoort er nu eenmaal bij, 't is de „style" te Parijs. De quaestie over Tracië, dat Bulgarije zich niet gaarne ziet ontglippen, vormt de hoofdinhoud van den nota-schotel. De Hooge Raad behalve de Amerikaansche gedelegeerden blijken van zin te zijn deze nota's te verwijzen naar een zeker soort mand en Kawala, Bulgarije's oogappel, of Dedeagatsch, zijn suikertoetje, tot neutraal gebied te verklaren evenals met Danzig geschiedde. Wel wordt hem een vrije uitgang naar de Egeïsche Zee gewaarborgd.

Italië en Griekenland troffen een accoord over het betwiste gebied in Klein-Azië. Terwijl het land van Venizelos de Meandervallei en een vrije zône in de haven van Smyrna afstaat, krijgt het een vast bezit op den Dodekanesus, de 12 eilanden, die zijn land omspoelen, terug. De Grieksche premier kan dan een der paleizen, die de Duitsche Keizer daar bezit, als lustslot betrekken. Wilhelm, zoo meldde het („Utrechts?") „Dagblad" heeft een zomerverblijf in de buurt van Utrecht aangekocht. Daaruit zou dan blijken, dat hij zijn kans op uitlevering nu niet zoo hoog aanslaat. Op te merken valt, dat van OFFICIEELE zijde hierover ook weinig gerept wordt; telkens is het een „telegram" uit Londen of Parijs, waarvan de afzender of de zegsman verzwegen wordt, terwijl in het tractaat (art. 227) alleen wordt gezegd: „De geallieerde en geassocieerde mogendheden zullen tot de Nederlandsche regeering het *verzoek* richten den ex-keizer uit te leveren, opdat hij kan terechtstaan." Wanneer Nederland dus op rechts- of moreele gronden weigert, dan kan Wilhelm bij Utrecht blijven wonen.

Te Weimar verschenen op de eerste voltallige zitting van den Rijksraad de vertegenwoordigers van 24 verschillende Duitsche staten. Onder hen bevond zich waarschijnlijk ook wel de afgevaardigde der Rijnrepubliek, want ondanks de afscheiding van Pruisen, die groote vormen aanneemt zooals Mainz berichtte, blijft het Rijnland onvervalscht Duitsch. Het telegram meldde ook, dat president Dorten in alle groote steden aldaar een waren triomftocht hield en door de bevolking ... gehuldigd werd ... gen. Toch is het goed te bedenken, dat de Franschen te Mainz liggen en ook wel iets over den kabeldienst hebben te vertellen.

In Frankrijk, waar Clemenceau zich een weinig rust geeft in de Vendée en Pichon zijn plaats inneemt, begint het proces tegen de Duitsche krijgsgevangenen, die van misdaden in het bezet gebied worden beschuldigd. Zij worden naar de gevangenis te Rijssel overgebracht en naar gelang van rechterlijke uitspraak gestraft. Ook generaal von Zoiner, die de deportaties uit Rijssel beval, is in staat van beschuldiging gesteld.

Het Engelsche parlement heeft, naar gemeld werd, het Vredestractaat geratifieerd; met hoeveel stemmen vóór en tegen, is niet bericht, evenmin wat er gesproken is door de labourleaders. De Belgen voeren het verdrag ook reeds uit en bezetten deze week Malmedy, wat aan de Rijnprovincie behoorde.

Wij deelen den dood mede van den Grooten Duitschen Generalen Staf en van Iswolsky, ex-gezant van Rusland te Parijs. Beiden hebben ongetwijfeld een groot aandeel aan dezen oorlog gehad, de Generale Staf door haar militaristische leden, de Russische Gezant, die bekend stond als een voorstander van de „Einkreisungspolitik" door zijn stoken. Aan een banket, in 1915 te Lyon gegeven, beroemde hij er zich op, eens door de historie als den „verwekker" van dezen oorlog genoemd te zullen worden. Na den val van het Czarisme geraakte hij méér en méér op den achtergrond.

RECEPTIE.

Dinsdag, den 2n September 1919 ten 8 ure n. m. Receptie ten Gouvernementshuize, ten 9 ure gevolgd door een bal.

De Adjudanten,

I. H. Capriles.

M. A. Evers.

2—1

Den 29e Augustus a. s.

hopen onze geliefde Ouders

G. W. HELLMUND

en

~~**M. de JONGH**~~

hun zilveren huwelijksfeest te herdenken

Hun dankbare kinderen.

Bonaire, Augustus 1919.

HAVEN-NIEUWS

VAN 10 AUG. — 27 AUG.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Vesla	Apold	11 Aug	Maracaibo	1? Aug	Maracaibo
Stavangeren	Lee	11	Maracaibo	12	New York
Oranje Nassau	Koningstein	10	La Guayra	11	Haiti
Merida	Morris	12	La Guayra	13	Maracaibo
Zulia	Morhause	13	Maracaibo	13	New York
Philadelphia	Goodman	14	Pto. Rico	14	La Guaira
Bologna	Feribano	13	La Guaira	14	Pto Colombia
Vesla	Apold	16	Maracaibo	20	New York
Pr Willem I	de Bruim	14	Norfolk	12	Suriname
Senator	Frank	16	Sto Cabello	19	Pto Calombia
Montsaarrt	Carbeta	19	Pto Columbia	20	Pto Cabello
Philadelphia	Goodman	20	Pto Cabello	20	New York
Merida	Morris	20	Maracaibo	25	La Guayra
Jusso	Th Moore	21	Trinidad	21	Pto Colombia
Maracaibo	Jonbson	25	La Guaira	23	Maracaibo
Merida	Morris	27	La Guayra	?	Maracaibo
Maracaibo	Jonhson	27	Maracaibo	27	New York
Samson	Suibana	22	Aruba	24	Maracaibo
Willemstad	Romero	22	Aruba	24	Maracaibo
Pd Nederlanden	de Boer	23	Suriname	24	Haiti

Schooners	Aankomst	van	Schooners naar	Vertrek	
Virginia	18 Aug	Mariacabo	*Frieda*	18	Maracaibo
Reina	11	Barbados	*La Providencia*	14	La Vela
Clara	15	Aruba	*Pluma di oro*	14	La Vela
La Providencia	16	La Vela	*Champion*	18	Maracaibo
Maria Leoncita	16	Aruba	*Juanita*	14	Barbados
Graciosa	17	Maracaibo	*Aura*	15	Sto Domingo
San Hose	15	La Guayra	*Sirena*	15	Bonaire
Lilian	15	Barbados	*Hollandia*	14	Maracaibo
Pluma de Oro	19	La Vela	*Julia Isabel*	20	Maracaibo
Fadalma	20	Bonaire	*Rosa Maria*	21	La Vela
Josefa Margrta	21	Pto Cabello	*Silfide*	22	La Vela
Marina	21	Maracaibo	*Fricea*	22	Barbados
Camia	21	Maracaibo	*Felicidad*	22	Maracaibo
Gecla	22	Maracaibo	*Carlota*		Maracaibo
Carmen Florita	22	Maracaibo	*Neerlandia*		Maracaibo
Electra	22	Maracaibo	*Lalia*		Bonaire
Esperanza	22	Maracaibo	*La Providencia*		Aruba
			Maria Leoncita		La Vela
			Lilian		Aruba
			San Jose		Barbados
			Frieda		La Vela
			Segunda Maria		Maracaibo
			Russia		Rio Hacha
			El Paso		Martinique
			Josefa Margita		La Vela

Buitenland.

De stemming te Berlijn.

De Berlijnsche corespondent van „De Tijd” schrijft

De indrukken stormen in Berlijn op iemand af. Het is moeilijk om uit den chaos van berichten, geruchten indrukken en nieuwtjes het wezenlijks te onderscheiden.

Ik wil trachten u een beeld te geven van de stemming, waarin de hoofdstad van het Duitsche Rijk het bericht der bereidwilligheid der nieuwe Regeering, om het vredesverdrag te onderteekenen heeft opgenomen.

Om het kort te zeggen: apatisch.

De indruk, dien men hier van het publiek krijgt, is verbijsterend. Men zou denken, dat de menschen onder den indruk waren van hetgeen met Duitschland te gebeuren staat.

Niets is minder waar dan dit.

Op den tragischen Zondag der beslissing leefde Berlijn op de straat, ging uit, vulde de restaurants en café's, waaruit overal frivole muziek naar buiten doorklonk, en stond in dichte rijen voor de bioscopen en theaters, waar toch hooge prijzen gevraagd worden. Berlijn vermaakte zich, vermaakte zich buiten in Grünewald en Thiergarten, vermaakte zich en vergokte zijn geld op de renbanen, die stampvol waren.

Hoezeer het mij ook spijt, het te moeten constateeren, hier is geen spoor van verslagenheid bij het publiek te bekennen. Ik sprak met meerdere menschen, die wegens hun positie inzicht hebben konden in de psyche der massa, over dit zonderling verschijnsel. Deze haalden hun schouders op en meenden, dat het publiek hopeloos was en daarom in plezier zijn leed trachtte te vergeten, maar ik bemerkte al heel gauw, dat dit hun werkelijke meening niet was.

Het kwam er later uit: publiek maalt nergens meer om; alles, wat in Weimar gebeurt, kan het vrijwel „ geen steek schelen”.

Alleen heerschte er hier en daar, voor zoover ik kon nagaan vooral in intellectueele kringen, groote animositeidt, om niet te zeggen woede tegen Erzberger. Men borduurt voort op de meening der aan Erzberger vijandelijke pers, die uit den treure herhaalt, dat de Entente betere voorwaarden gesteld zou hebben, als zij tevoren er niet zeker van geweest was, dat Erzberger alles zou onderteekenen.

Het is of de menschen hier met kortzichtigheid geslagen zijn. Zij begrijpen maar niet, dat de Entente, ook zonder Erzberger, allerminst de vredesvoorwaarden zou hebben gewijzigd. Het zal wel noodig blijken, nog eens later op de kwestie Erzberger terug te komen.

Het feit, dat het meeste treft, is de volslagen onverschilligheid van het publiek. Er gaapt dan ook een nieuwe klove tusschen publiek en pers. Als men in het buitenland de Duitsche bladen leest, dan kon men gaan denken, —als men min of meer pathetische hoofdartikelen leest, die voortdurend spreken over het tragische lot van Duitschland, dat door de onderteekening slaaf der Entente zal worden,— zij de meening van het publiek weergeven.

Dat is in den letterlijken zin van het woord onwaar. Men staart hier alleen op volkomen onverschilligheid.

Ook het bericht van den zelfmoord der Duitsche vloot maakte hier weinig indruk, hoogstens hoorde men hier en daar een uiting van bewondering, die meer *Schadefreude* was, omdat nu ook de Engelschen de Duitsche vloot „lekker” niet zouden hebben.

Men wordt eenigzins korzelig, als men Berlijn terugvindt, vrijwel als een stad van weleer, wel gehavend in haar uiterlijk — maar lang zoo erg niet als in de steden van het industriegebied — maar overigens vol vertier en bedrijvig — als een mierenhoop. Ik ben er van overtuigd, dat iedereen, die in Holland zulk een medelijden heeft met Duitsche volk, verbaasd zou staan, als hij hier dat volk in zijn doen zou gadeslaan.

Men begrijpe mij goed: het volk hier verdient medelijden, omdat het zooveel mist, wat het leven veraangenamen kan, met name op het gebied der voedselvoorziening, omdat het ten deele ondervoed moet zijn en omdat het, na veel geleden te hebben, nog veel zal moeten lijden, maar van dit alles merkt men naar buiten maar bitter weinig. De dag is gewoon en de menschen vertoonen eveneens niet ongewoons.

De dag, waarop de nationale vergadering tot de onderteekening besloot, trof Berlijn in Zondagsche vreugde aan. Met liet den vrede den vrede en Weimar Weimar.

Hongarije.

Aan de „N. R. Ct.” worden uit de Hongaarsche hoofdstad een aantal bijzonderheden gemeld, die weer geheel en al bewijzen hoe revolutie tot hongersnood leidt.

De sovjet-regeering heeft verordend, dat alle burgers van de hoofdstad, welker aanwezigheid niet in het belang is van den staat of van de stad, Boedapest moeten verlaten en bij verwanten of vrienden in de provincie een onderdak moeten zoeken, daar zij niet meer in staat is de voor de bevolking noodige levensmidnelen beschikbaar te stellen. Wie aan dit bevel niet voldoet, zal met geweld uit de gemeente worden verwijderd.

Het eenige, wat nog voorhanden is, is meel, hoewel de hoedanigheid veel te wenschen laat. Per hoofd der bevolking wordt 6 K. G. brood en 2 K. G. meel per maand gegeven, maar dat is ook alles, waarop de menschen met zekerheid kunnen rekenen.

Op markten en in de winkels is niets meer te koopen. Eieren zijn niet te krijgen, groenten worden niet aangevoerd, en van meelspijzen, suiker, boter of melk is lang geen sprake meer; ook zout ontbreekt ten eenenmalen. Voor een gans verlangen de sluikhandelaren 2000 kr., voor een k. g. boter 300 kr., voor een kip 360 kr. Op straat ziet ge de uitgehongerde menschen met een taschje in de hand van den eenen kennis naar den anderen loopen om voedsel te bedelen. Daarbij komt, dat de oogst van het jaar, in weerwil van alle communistische maatregelen, bijzonder slecht staat, en de regeering geen andere kans ziet om de heele bevolking voor wissen hongerdood te behoeden, dan de uitbreiding der mobilisatie tot alle mannen, om het even van welken leeftijd. De heele mannelijke bevolking moet onder de wapens komen en het roode leger zal dan voor den oogst zorgen, die op die wijze ook in zijn geheel kan worden weggenomen.

Of de boeren zich dat zullen laten welgevallen, is natuurlijk een andere vraag. De terreur is echter zoo groot — het aantal doodvonnissen der revolutionaire rechtbanken stijgt van dag tot dag, — dat verzet bijna onmogelijk is.

En dat is dan volgens de communisten de moderne heilstaat!

Canada.

De Canadeensche minister van financiën heeft in het parlement medegedeeld, dat de oorlog Canada tot 31 Maart 1.327.274.000 dollar heeft gekost en de Canadeesche schuld nu 1950 millioen dollars bedraagt.

PROGRAMMA

van het volksfeest door het Gouvernement van Curaçao te geven ter gelegenheid aan den verjaardag van

H. M. DE KONINGIN.

1 September 1919.

Eerste gedeelte.

Des Voormiddags. Voor het Gouvernementshuis.

7½—9 uur. a. Boegsprietloopen.
10 prijzen f. 1.—

b. Flesschentrekken.
10 prijzen f. 1.—

c. Zwemwedstrijd over de haven.
3 prijzen f. 2.—

Gedurende dit nummer zal de militaire kapel in de kiosk voor het Gouvernementshuis spelen.

9 uur. Aubade van schoolkinderen in het Fort Amsterdam, gevolgd door uitdeeling van geschenken aan die kinderen.

10 uur. Muziekuitvoering van de weesjongens van Sta. Rosa in de kiosk voor het gouvernementshuis.

a. Pagaaiwedstrijd van 2 mans visscherskano's.

Van de Emmabrug, de boei om en terug.

1ste prijs		f. 10.—
2de prijs		„ 6.—
3 prijzen	f. 4.—	„ 12.—
5 prijzen	„ 2.—	„ 10.—

b. Wedstrijd met ponten over de haven.

1 prijs		f. 5.—
1 prijs		„ 3.—
3 prijzen	f. 2.—	„ 6.—
5 prijzen	„ 1.—	„ 5.—

c. Zeilwedstrijd van visschersbooten.

Van het Waaigat om de boei en terug.

1 prijs	f. 25.—
1 prijs	„ 15.—
1 prijs	„ 10.—

Tweede gedeelte.

Des namiddags 4 uur.

a. Wedren op ezels

beginpunt: politiepost Roodeweg,
eindpunt: politiepost Waterkant, Overzijde.

1ste prijs: een heerenzadel ter waarde van f. 75.—

2de prijs: een rijzweep met zilveren knop, ter waarde van f 20.—

3de prijs: een paar rijkappen, ter waarde van f. 10.—

b. Ringsteken op ezels.

Waterkant Overzijde.

1ste prijs	f. 12,50
2de „	„ 7,50
3de „	„ 5.—

Zij, die aan de hardrijderij hebben deelgenomen, zijn ook verplicht aan het ringsteken mee te doen.

5 uur. Schoonheidswedstrijd en optocht van versierde automobielen.

Verzamelplaats: Fort Amsterdam, van daar uit rondrit door de stad en terug naar het Fort Amsterdam.

2 prijzen bestaande uit kunstvoorwerpen.

Beoordeeling door de Jury voor het Gouvernementshuis.

Derde Gedeelte.

7—9 uur. Bioscopevoorstelling aan den Waterkant Overzijde.

7—8 uur. Muziekuitvoering door de Weesjongens van Sta. Rosa in het paviljoen Overzijde.

9—10 uur. Vuurwerk.

De Feestcommissie,
De Voorzitter
H. M. C. VAN DIJK.
De Secretaris,
G. J. FERGUSON.

N.B. De Feestcommissie noodigt het publiek hierbij uit, door het uitsteken van vlaggen en deelname aan de wedstrijden de feestvreugde op den grooten dag te verhoogen en bij te dragen tot het welslagen van het feest.

Inspectie van het Onderwijs.

Studiebeurzen.

— De Inspecteur van het Onderwijs brengt ter kennis van het algemeen, dat aan jongelieden „van bijzonderen aanleg” in of afkomstig uit de kolonie Curacao op bepaalde voorwaarden „studiebeurzen” kunnen worden toegekend om in „Nederland” voor verschillende betrekkingen of beroepen te worden opgeleid. Zoo noodig wordt reeds steun verleend om vooropleiding aan een school voor M. U. L. O. op Curaçao te doen plaats hebben.

— Jongelieden, die voor een studiebeurs in aanmerking wenschen te komen moeten den leeftijd van 12 jaar bereikt en dien van 19 jaar nog niet overschreden hebben.

— Ouders, voogden of verzorgers dezer jongelieden verbinden zich om naar vermogen in de opleiding van hun kind of pupil bij te dragen.

— De opleiding kan omvatten de voortzetting van het in de kolonie of in Nederland ontvangen onderwijs aan een inrichting voor vakonderwijs, kweek- of normaalschool, een Gymnasium, Hoogere Burgerschool met drie of vijfjarigen cursus, school voor M. U. L. O., koloniale land bouwschool en na het afleggen van het eindexamen aan een der genoemde inrichtingen, het volgen en het voleindigen van de studie aan een inrichting voor hooger of ander onderwijs.

De studiebeurs wordt telkens voor een jaar verlengd.

Verlenging houdt verband met de vorderingen.

— De gegadigden worden aan een geneeskundig onderzoek onderworpen. Bij geval er meer gegadigden dan beurzen zijn, heeft een vergelijkend onderzoek plaats.

— Ouders voogden of verzorgers, die voor hun kind of pupil voor een studiebeurs in 1920 in aanmerking wenschen te komen moeten „voor 15 September a. s.” een verzoek richten tot den Gouverneur gesteld op zegel van f. 0,50, waarbij een geboortebewijs wordt overgelegd.

Deze stukken worden op Curaçao gezonden aan den Inspecteur van het onderwijs, op een der eilanden buiten Curaçao aan den Gezaghebber.

Curaçao, 1 Augustus 1919.

De Inspecteur van het Onderwijs,

2—3 H MEERDINK.